

Els *Spots* de surf i *Bodyboard* a la costa llewantina de Mallorca

Patricia Peñas de Haro

En aquest treball hem fet una recopilació dels indrets de la costa llewantina de Mallorca amb unes condicions favorables per practicar esports aquàtics com el surf i el *bodyboard*. Consultes efectuades entre els individus que practiquen aquestes modalitats esportives demostren que de cada vegada més es dirigeixen a aquesta zona de l'illa per practicar-los quan les condicions són favorables, amb vents llewantins.

La societat illenca, en general, desconeix totalment la presència d'aquests esports a Mallorca, però la realitat és que en les darreres dècades el nombre de surfistes i *bodyboarders* s'ha incrementat molt i ara omplen les platges i esculls de l'illa quan les condicions meteorològiques són favorables. De fet, la gent pensa que a Mallorca no n'és possible la pràctica i que són esports propis d'altres llocs com ara Hawaii o Califòrnia, però la realitat és que són presents a gairebé totes les costes del món.

En aquesta part de l'illa trobam una sèrie de llocs adients per practicar-los: cala Anguila, cala Mendia, cala Romàntica, cala Domingos, cala Varques i, quan les onades són de gran volum i el vent és molt fort de llewant o de gregal, podem trobar onades més ordenades i a resguard del vent a la platja de Porto Cristo.

Els *swells* de llewant poden arribar de bastant lluny, ja que en la part oriental de les Illes Balears no tenim cap límit de terra a prop, i per aquestes condicions de més recorregut arriben d'una manera més ordenada, com a mar de fons. Aquesta és la que s'ha format per una depressió en l'àrea de la qual s'han originat onades per la persistència amb què el vent ha bufat en una determinada direcció. En aquest punt es generen onades de forma caòtica i, a mesura que es dirigeixen cap a les costes, es van ordenant entre elles i formant sèries d'onades que arriben a la costa en grups d'un determinat nombre.

La irrupció del surf i del *bodyboard* a Mallorca es produí a mitjan dècada dels 70 i principis dels 80. Durant aquests anys eren molt pocs els surfistes que anaven a cercar ones per la costa de Mallorca. El primer surfista de Mallorca va

ser Júlio Balaguer, habitant de Porto Cristo, que de tot d'una va sentir curiositat per aquest esport i va comprar una planxa de surf al nord d'Espanya, concretament al País Basc, i sense cap coneixement previ va començar a recórrer les costes de Mallorca amb la intenció de trobar les condicions favorables per practicar aquest esport.

En els darrers anys el nombre de surfistes i *bodyboarders* s'ha ampliat considerablement i any rere any van augmentant, i esports d'acció com aquests són avui dia presents arreu de la costa mallorquina, més pròpiament allà on certs condicionants geogràfics costaners ho permeten, i durant tots els mesos de l'any. Aquesta expansió ha propiciat un coneixement geogràfic dels indrets per part dels practicants, ja que hi són assidus visitants.

Primer de tot cal conèixer el mot *spot*, d'origen anglès, que es refereix a un lloc, àrea o petita extensió de terreny. En el nostre cas, aquesta paraula designa una localització a la costa amb unes condicions favorables per practicar esports aquàtics.

El surf és un esport que consisteix a lliscar sobre les ones de la mar dempeus sobre una planxa, dirigint-la gràcies a una o a diverses quilles situades a la part de darrere. També es practica en les mateixes localitzacions el *bodyboard*, que consisteix a lliscar sobre la superfície abans de trencar-se l'ona amb una planxa d'escuma sintètica de més o menys 1 m de llarg, anomenada *boogie* o *bodyboard*. Hi ha tres estils o maneres de lliscar a sobre d'un *boogie*:

- tombat (*prone*)
- amb una cama agenollada (*drop knee*)
- totalment dempeus (*stand up*)

Aquests esports s'anomenen esports d'acció o de risc i es practiquen en contacte amb un mitjà natural, en llocs que anomenem *spots*. Aquesta paraula anglesa és comuna entre els practicants; d'aquesta manera, el litoral de Mallorca està configurat en *spots* i no tant en platges i sortints rocosos.

Els estudis toponímics tenen la finalitat fonamental d'explicar l'origen i la significació dels noms que reben els llocs d'un territori. L'objecte d'aquesta comunicació, a part de fer un recull dels llocs de la costa llevantina on es practica el surf i *bodyboard*, és, efectivament, l'origen i la significació que reben els llocs costaners de l'illa de Mallorca i l'ús social de topònims privatis per part del col·lectiu citat, a fi de posar de manifest que la toponímia no està tancada en el temps, sinó que està en permanent procés constructiu.

Els *spots* d'aquesta presentació són freqüentats els dies en què les ones són de direcció est, sud-est, amb mar gran de nord-est i de vegades amb sud-oest.

És interessant afegir que existeixen els anomenats *secret spot*: són indrets els descobridors dels quals es reserven la informació de la localització i potser li assignen un topònim propi que queda fora de l'abast de la resta d'aficionats.

Dins la petita àrea que dona nom a un *spot*, sovint hi conviu una sèrie més o menys llarga de microtopònims. És el cas, per exemple, de cala Domingos: l'ona que romp enmig de la cala, davant de la cova, s'anomena *la mazmorra* perquè fa tub i romp amb molta força, fent com una cova profunda.

El fenomen d'una microtoponímia associada singularment als *spots* no és en absolut un fet aïllat, sinó que, ben al contrari, és comú a tots els indrets del món.

Consultes efectuades entre els individus que practiquen aquestes modalitats esportives demostren que han donat nom propi, d'ús exclusiu, a certs llocs freqüentats; és a dir, que han instaurat una terminologia particular enmig de la gran xarxa gràfica que constitueix la Mallorca mesotoponímica del nostre temps (*Mapa Topogràfic Balear*, d'escala 1/5000, que conté una mitjana de 30 noms per km², uns 40.000 topònims en total).

Els neotopònims que funcionen com a *spots* segons l'estació de l'any, la seva localització geogràfica i la seva etiologia són els següents:

- Durant l'estiu, amb la presència de l'anticicló de les Açores i les pertorbacions atlàntiques circulant a major latitud, el vent predominant a Mallorca és de NNE; per això les platges més visitades són les de la costa nord o llevant, com per exemple cala Mesquida, Son Serra, cala Agulla, la Colònia de Sant Pere, cala Anguila, cala Mendia, cala Romàntica i cala Domingos.
- Durant la tardor, les pertorbacions atlàntiques tenen una circulació zonal més meridional; això fa que hi hagi més dies d'ones a la part del sud i ponent de l'illa ja que hi predomina el vent d'O, SO, NO. Els *spots* més visitats són cala Major, Peguera i Ciudad Jardín. Però també amb mar de SSE o SO hi ha ones a cala Anguila, ja que té una orientació cap al sud.
- Durant l'hivern predomina l'entrada de vents NNE, així que la costa nord i nord-est i la costa llevantina de l'illa són les que presenten les millors condicions: Alcanada, Son Serra, Cala Rajada, cala Mendia, cala Romàntica i cala Domingos.
- Les pertorbacions amb vent de llevant són majoritàries a la tardor i primavera. A la costa llevantina els surfistes es concentren a les platges de Cales de Mallorca, cala Mendia, cala Romàntica, cala Anguila, Son Moll, Canyamel, Cala Millor, s'Illot i sa Coma.

Els topònims que funcionen com a *spots* a la costa llevantina de Mallorca són els següents:

Porto Cristo: només romp quan l'onatge és de llevant molt gran i el vent és fort. En aquesta platja entren ones de manera més ordenada i està molt protegida del vent. És una ona potent que romp prop de la costa sobre fons d'arena i roca.

Cala Anguila: amb mar de llevant, romp una ona quan la mar rebotja contra el penya-segat; és una ona molt potent sobre fons d'arena, molt ràpida.

Cala Mendia: amb mar de llevant sobre fons d'arena. Romp una ona de dretes i altra d'esquerres aferrada a les roques; l'ona és molt potent i ràpida.

Cala Romàntica: igual que en les altres cales, rep onatge procedent de llevant. Romp una ona de dretes aferrada a les roques que comença a rompre quan la mar rebotja contra el penya-segat. És una ona ràpida i potent.

Cala Domingos: aquesta cala està dividida en dues platges d'arena, enmig de les quals trobam una cova davall del penya-segat. Davant d'aquesta cova romp una ona de dretes i d'esquerres. A la part occidental de la cala romp una ona d'esquerres aferrada a les roques, sobre fons d'arena, i a l'altra banda de la platja romp una ona d'esquerres que també comença a rompre aferrada a les roques.

Conclusions

Aquest treball és un recull dels *spots* on es practica surf els dies en què les condicions són favorables, sobretot a la costa llevantina de Mallorca.

La majoria de gent se sorprèn quan parlem de la presència d'esports com el surf i el *bodyboard* a l'illa, però els fets contradiuen la creença segons la qual Mallorca no n'està dotada. De fet, la presència d'una toponímia pròpia demostra el contrari.

Al llarg del litoral de Mallorca podem trobar una neotoponímia que presenta una gran espontaneïtat i improvisació en la formació del nom.

Posar un nom a una platja o escull, o bé a una petita extensió d'aquests indrets, respon a una clara i doble intencionalitat: d'una banda, per afinar la localització geogràfica d'un *spot* i, de l'altra, per distingir-lo per la seva qualitat per a la pràctica de surf i *bodyboard*.

La costa llevantina de Mallorca té unes condicions favorables per practicar-los, ja que les ones són bastant potents perquè són cales petites en què la força de la mar es concentra en una àrea petita, amb ones ràpides i amb tub.

A la part oriental no tenim cap límit de terra a prop i aquestes condicions en què els *swells* procedeixen de lluny afavoreixen que les onades, amb més recorregut i distància, arribin d'una manera més ordenada com a mar de fons.

En els darrers anys el nombre de surfistes i *bodyboarders* s'ha ampliat considerablement i aquests esports d'acció ja són presents a tot arreu de la costa mallorquina.